

Ett Tyresö för alla

Integrationsplan
för Tyresö kommun
2007–2010

Integration – en förutsättning för ett demokratiskt samhälle där alla har lika rättigheter och skyldigheter

tyresö kommun

Innehåll

Inledning	2
Arbetet med integrationsplanen	2
Vägledande dokument	3
Syfte	3
Några begrepp	4
Omvärldsanalys	5
Samarbete inom Södertörn	5
Invandring till Tyresö	6
Åldersmässig fördelning	6
Tyresö kommuns åtaganden för integration	
Introduktion av invandrare och flyktingar i Tyresö	8
Åtaganden	9
Arbete	9
Åtaganden	10
Språket och skolan	11
Åtaganden	12
Delaktighet	13
Åtaganden	13
Boendemiljö	14
Åtaganden	15
Utvärdering och uppföljning	16
Referenser	17
Bilagor	
Bilaga 1	Utrikes födda och deras barn födda i Sverige 2006
Bilaga 2	Arbetslöshet 2006/2007
Bilaga 3	Karta över flerbostadsområden i Tyresö
Bilaga 4	Arbetsgrupp

Inledning

Integration är både en process och ett mål som berör många områden. Det innebär att alla medborgare känner ansvar för, samhörighet med och delaktighet i samhällsgemenskapen. Ett integrerat samhälle motverkar utanförskap, segregation, främlingsfientlighet och rasism på alla nivåer. I ett demokratiskt samhälle ska alla ha samma rättigheter, men alla ska också vara medvetna om de skyldigheter som gäller och leva upp till dessa. Föräldrarnas roll och att vuxna tar ett ansvar har stor betydelse för en framgångsrik integrationsprocess i vårt samhälle.

I samband med att *Nämnden för arbetsmarknad och vuxnas lärande* bildades 2005 fördes kommunens arbete med integrationsfrågor till denna nämnds ansvarsområde. Utvecklingsförvaltningen har fått i uppdrag av nämnden att utarbeta en integrationsplan – ett handlingsprogram för integration och etnisk mångfald¹. Integrationsplanen ska vara ett levande dokument som anger konkreta åtaganden inom områdena *introduktion, arbete, språket och skolan, delaktighet* och *boendemiljö*. Innehållet utgör en del av de planeringsförutsättningar som bildar underlag för beslut i budget. Planen löper under en treårsperiod och planen ska utvärderas och revideras varje år.

Arbetet med integrationsplanen

Arbetet med integrationsplanen inleddes med en kartläggning över hur det ser ut i Tyresö idag. Representanter från kommunens olika förvaltningar har beskrivit hur de arbetar med mångfald och integration. Kartläggningen gjordes under två seminarier våren 2006, varav ett av seminarierna hölls tillsammans med den politiska nämnden.

Under hösten 2006 och våren 2007 har en särskilt utsedd grupp av tjänstemän arbetat med att ta fram förslag på nya åtaganden och utveckling av redan pågående arbete. Gruppen utsågs i samråd med kommunens förvaltningschefer och hade under våren 2007 sammanlagt tolv träffar. Under arbetets gång har kontinuerlig samverkan skett med de fackliga representanterna.

Arbetsgruppen har tagit kontakter med föreningslivet och det har funnits tillfälle att lämna synpunkter. Bland annat bjöds invandrarföreningarna och de större idrottsföreningarna in till en hearing. Personer som på olika sätt arbetar med integrationsfrågor har deltagit när arbetsgruppen träffats eller haft kontakt med projektledaren.

Kontakter har även tagits med övriga kommuner på Södertörn och utbyte har skett kring integrationsfrågor. Dessutom har arbetsgruppen tagit del av flera andra kommuners integrationsplaner, samt läst och diskuterat nationella utredningar. Gruppen har också tagit del av OECD:s expertrapport och av förslag till utvecklingsplan för Södertörnsamarbetet. För övriga dokument som använts i arbetet, se referenslista.

---

¹ Integrationsfrågor kring funktionshinder finns i planen *Ökad delaktighet för personer med funktionshinder*. Planen är beslutad i kommunfullmäktige.

Vägledande dokument

För Tyresö kommuns andra dokument som varit vägledande i arbetet med integrationsplanen.

- Strategi- och budgetplan 2007
- Mångfaldsplan för Tyresö kommun
- Jämställdhetsplan
- Verksamhetsplan för flyktingmottagande
- Kommunens bostadsförsörjningsprogram
- Översiktsplan för Tyresö kommun 2020
- Ökad delaktighet för personer med funktionshinder

Syfte

Integrationsplanen ska fungera som vägvisare för kommunens invånare beträffande kommunens arbete med integration.

Integrationsplanen ska tydliggöra och höja kunskapen om betydelsen av mångfald och integration i politiska församlingar, organisationer och föreningar i Tyresö kommun. De åtaganden som föreslås syftar till att underlätta integration.

Integration är ett led i att förverkliga visionen ”Trygga Trivsamma Tyresö, allas vårt ansvar”. Det strategiska utvecklingsområdet god boendemiljö och livskvalitet främjas genom integration. Allt för att Tyresö ska vara och förbli ett samhälle där

- vi visar respekt för den enskilda individen och alla människors lika värde
- alla har samma möjligheter i skola och arbetsliv, i boende och fritidsverksamhet, i vården och omsorgen
- alla har samma rättigheter och skyldigheter
- verksamheterna är fria från rasism och diskriminering
- alla har gemensamma rättsliga normer, tillgång till ett gemensamt språk och gemensamma mötesplatser.

Tyresö kommun ska vara en attraktiv kommun att bo i, en kommun där alla tillmäts lika värde och där olikheter betraktas som en resurs.

Några begrepp

Integration står för en ömsesidig, både strukturellt och individuellt baserad, process som berör alla medborgare och invånare i samhället. Det betyder att alla invånare känner ansvar för, samhörighet med och delaktighet i samhället. Integration betyder att ingen grupp i samhället behöver ge upp sin särart för att uppnå likvärdiga ekonomiska, sociala och politiska villkor. Integration är inte bara en process utan också ett mål eftersom integration är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle där alla medborgare har lika rättigheter och skyldigheter.

Assimilering betyder *göra likadan* eller *sammansmälta*. Begreppet *assimilation* används för att beskriva den process där en grupps eller individs särart försvinner eller överges i mötet med majoritetssamhället. Ofta är *assimilation* ett resultat av majoritetssamhällets uttalade eller outtalade krav på anpassning. Ibland används begreppet *integration* felaktigt när man i den allmänna debatten menar *assimilation*.

Diskriminering innebär en viss typ av särbehandling av individer eller grupper. Individens handlingsutrymme och valmöjligheter inom olika delar av samhällslivet missgynnas, samtidigt som individens personliga integritet kränks. *Diskriminering* kan vara både direkt och indirekt. Med direkt *diskriminering* menas olika behandling av lika fall medan indirekt *diskriminering* innebär lika behandling av olika fall.

Strukturell *diskriminering* avser normer, rutiner och beteenden i institutioner och andra samhällsstrukturer som hindrar individer och grupper att uppnå lika rättigheter och möjligheter. Strukturell *diskriminering* kan vara synlig eller dold och den kan vara avsiktlig eller oavsiktlig

Segregation innebär avskiljande. Det finns flera dimensioner av *segregation* – geografisk, demografisk, socioekonomisk och etnisk. *Segregation* som begrepp har i huvudsak kommit att användas kring boende, arbetsmarknad och utbildning. Olika grupper, etniska eller socioekonomiska, lever mer eller mindre ofrivilligt åtskilda från varandra.

Jämlikhet betyder att individer ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett ålder, etnicitet, religion, trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder.

Jämställdhet betyder att kvinnor och män ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter.

Rasism innebär att en folkgrupp eller kultur anses överlägsen andra och att det finns grundläggande biologiska och etniska skillnader mellan grupper. Dessa skillnader anses rättfärdiga förtryck och olika behandling av olika grupper. Ibland talar man om kulturrasism. Detta innebär att dess förespråkare förordar *segregation* baserad på etnicitet, kultur eller religion.

Mångfald har definierats i Tyresö kommuns personalpolitiska handlingsplan. Begreppet omfattar etnisk tillhörighet, religion, kön, ålder, sexuell läggning och funktionshinder. Ett samhälle med mångfald som grund förutsätter jämlikhet och jämställdhet.

Omvärldsanalys

Idag har cirka 20 procent av befolkningen i Sverige utländsk bakgrund. År 2015 räknar man med att andelen ökat till cirka 25 procent. Utvecklingen är likartad i de andra västeuropeiska länderna. För en hållbar utveckling gäller det att skapa ett samhälle för alla.

Utvecklingen hittills pekar på en svår och utdragen process för stora grupper av människor som invandrat, att etablera sig i det svenska samhällets olika gemenskaper. Utredningar visar att invandrare, flyktingar och deras barn i större utsträckning än svenska, riskerar att ställas utanför gemensamma institutioner och arenor. Det gäller till exempel arbetsmarknad, högre utbildning och förtroendeuppdrag av skilda slag. Detta trots att vi har en integrationspolitik som syftar till gemenskap och delaktighet.

När regering och riksdag 1997 beslutade om förnyelse av integrationspolitiken fanns två viktiga utgångspunkter:

- I anpassningsprocessen till det nya samhället behöver alla delta, inte enbart de invandrade.
- Samhällets insatser ska ha sin utgångspunkt i människors behov och inte i deras geografiska ursprung.

Det finns fortfarande en opinion som anser att det är de som kommer hit som ska stå för förändring, det är ”dom” som skapar integrationsproblem, det är ”dom” som ska anpassa sig. Det är inte vad integration handlar om. Integration är en dubbelriktad process som berör alla medborgare och invånare i landet, såväl inrikes som utrikes födda.

Regionplane- och trafikkontoret har i samråd med OECD tagit fram en svensk version av den ursprungliga rapporten ”Territorial Reviews Stockholm, Sweden”. Där står att läsa att Stockholmregionen har stora möjligheter till fortsatt ekonomisk framgång i ett internationellt perspektiv. Dock pekar man i rapporten på vissa brister:

- Arbetsmarknaden har begränsningar, bland annat svag integration och exkludering av invandrare.
- Det krävs fler insatser för att främja mångfald och ta vara på olikheter som en av de främsta tillgångarna i den kunskapsbaserade ekonomin.

Sverige har investerat mycket i integrationsprogram och är ett av få länder i världen där invandrare har rätt till socialt bistånd direkt vid ankomsten. Landet ligger bland de högsta i OECD i fråga om andelen arbetslösa utrikes födda i förhållande till deras andel av arbetskraften.

Samarbete inom Södertörn

Kommunerna på Södertörn (Södertälje, Nykvarn, Salem, Botkyrka, Huddinge, Nynäshamn, Haninge och Tyresö) samarbetar för att nå hållbar utveckling i regionen. Kommunerna kommer att använda sin arbetsgivarroll så att personalsammansättningen avspeglar hela Södertörns befolkningssammansättning. Kommunerna är överens om att samverka inom två åtgärdsområden

- att tillsammans bidra till att bryta diskrimineringsinslagen på arbetsmarknaden
- att snabbare nyttja tillgänglig kompetens i tillväxtsyfte

Bland annat är kommunerna överens om att samverka kring en gemensam matchningsorganisation. Det innebär att rätt kompetens matchas till passande arbete, ett sätt att ta tillvara kompetens som finns bland personer med utländsk bakgrund.

Kommunerna kommer också att utveckla samarbetet med Södertörns högskola och erbjuda praktikplatser för studenter. Eftersom andelen studerande med utländsk bakgrund är hög vid Södertörns högskola, 30 procent, bör fler praktikplatser leda till större mångfald bland de anställda. Bättre mångfald på arbetsplatserna ger på sikt konkurrensfördelar. Dessutom ökar kommunernas rekryteringsunderlag – fler personer med rätt kompetens är attraktivt för företagen.

Invandring till Tyresö kommun

I Tyresö bor 5 544 personer som är utrikes födda (SCB 2006-12-31). Det motsvarar 13,4 procent av kommunens befolkning. I jämförelse med flera kommuner på Södertörn är andelen utrikes födda liten. Snittet för Södertörns kommunerna är 23 procent.

Ofta talar man om personer med utländsk bakgrund. Med det menas de som är utrikes födda eller födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands. Andelen boende med utländsk bakgrund i Tyresö är drygt 18 procent, vilket den 31 december 2006 motsvarade 7 520 personer.

Åldersmässig fördelning

Utländsk bakgrund		Utrikes födda	
0– 9 år	1 353	0–19 år	476
20–64 år	5 110	20–64 år	4 016
65–	1 057	65–	1 052

De allra flesta utrikes födda kommer från de nordiska länderna, och merparten är födda i Finland. Andra länder som många invandrat från är Tyskland, Polen, Chile, Irak och Thailand. (Se bilaga 1 som visar ursprungsländer, köns- och åldersfördelning.)

Tyresö har avtal med migrationsverket om att ta emot flyktingar. Kommunen får ett fastställt bidrag genom avtalet. Antal flyktingar kan bli högre vissa år och lägre andra år. Under 2006 kom fler flyktingar till Tyresö än tidigare år. Den tillfälliga lagen om uppehållstillstånd gav fler möjlighet att stanna.

Alla flyktingar som kommer till Sverige erbjuds hälsoundersökning. Den sker oftast på någon av migrationsverkets förläggningar. Kommer flyktingarna direkt till Tyresö kontaktar invandrar- och flyktingenheten Asylteamet i Södra Stockholm AB. Alla får riktad information om hälso- och sjukvården på sitt eget språk. Hälso- och sjukvårdslagen gäller för samtliga invandrade med uppehållstillstånd, vilket innebär samma rättigheter till vård som för svenska medborgare. För elever i grundskolan och gymnasieskolan finns skolhälsovård.

Inför mottagandet får invandrar- och flyktingenheten information om flyktingens utbildningsbakgrund, yrke i hemlandet, vad han eller hon gjort efter ankomsten till Sverige. Eget boende gäller och hemutrustningslån kan beviljas. Storleken på lånet är beroende av antal familjemedlemmar och hemutrustningslånet ska betalas tillbaka.

Organisationen runt flyktingmottagande och introduktion består av en invandrar- och flyktingenhet. Enheten, som är del av Arbetscentrums verksamhet, tillhör utvecklingsförvaltningen och organiseras under gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden. Arbetscentrum ansvarar för arbetsmarknadsfrågor, invandrarfrågor och sfi (svenska för invandrare).

I Tyresö är det arbetslinjen som gäller. Ekonomiskt oberoende ska främjas genom studier, praktik eller arbete.

Olika benämningar

Invandrare Benämning på en person som flyttar in i ett land från ett annat land enligt fastställda regler. Invandrare kan vara flera kategorier, såsom flyktingar, arbetsmarknadsinvandrare och anhöriginvandrare.

Flykting En person som flytt från sitt land med anledning av fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, kön, sexuell läggning, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politisk uppfattning. På grund av nämnd fruktan kan eller vill inte den som är flykting återvända till det land hon eller han är medborgare i.

Asyl Innebär att en person söker skydd undan förföljelse i något annat land. Med asylansökan menas ansökan om uppehållstillstånd för flyktingar.

Tyresö kommuns åtaganden för integration

Introduktion av invandrade och flyktingar i Tyresö

Invandrar- och flyktingenheten har i uppdrag att ta emot flyktingar, undervisa i svenska för invandrare, stödja integrationen i det svenska samhället och slussa in invandrare och flyktingar på arbetsmarknaden. Enheten ska motverka främlingsfientlighet och rasism genom att informera kommunanställda och kommuninvånare om introduktionsarbetet.

Introduktionen har en väl genomarbetad och tydlig struktur, och samtliga resurser som introduktionsprogram (sfi och arbetsmarknadsfrågor) delegation av försörjningsstöd, försöksbostäder och tolkförmedling finns samlade på samma ställe. Organisationen underlättar ett helhetsperspektiv.

Sfi-undervisningen fungerar som en introduktion till en vid och varierad språkanvändning i vardagsliv, samhällsliv, utbildning och arbete. Undervisningen ska ge alla deltagare språkkunskaper samt delaktighet i förhållningssätt, traditioner, arbets-, förenings- och kulturliv. Utbildningen innebär heltidssysselsättning och sker i nära samarbete med arbetsförmedlingen och socialförvaltningen. Utbildningen omfattar undervisning, språkträning i studio och datasal, alfabetisering, eget arbete, studiebesök hos myndigheter och företag, föreläsningar, information av inbjudna representanter från olika organisationer samt praktik på arbetsplats. Den ska så långt som möjligt anpassas efter varje individs behov. I utbudet ingår även kvällsundervisning. När målnivån har uppnåtts utfärdas betygen godkänd eller väl godkänd. Betyg kan utfärdas efter varje kurs: A-, B-, C- eller D-nivå.

Under introduktionstiden får invandrarna/flyktingarna fortlöpande vägledning. De erbjuds kurser som innehåller information om svensk arbetsmarknad, vilka regler som gäller, aktuella bristyrken och olika studievägar. Dessutom är det viktigt att man kan skriva en meritförteckning och ett personligt brev. Betyg som man har med sig från hemlandet översätts av Arbetsförmedlingen och värderas på VHS (verket för högskoleservice). Validering sker av yrkeskunskaper. Allt detta är viktigt för att personen snabbt ska komma in på den svenska arbetsmarknaden.

Introduktionen består även av samhällsinformation där representanter från bland annat försäkringskassan, polisen, skattemyndigheten, försäkringsbolag och konsument Tyresö bjuds in.

Alla flyktingar ska få en introduktionsplan. Allt socialt arbete ska vara inriktat mot stöd till egen försörjning. Ekonomiskt oberoende ska främjas genom studier och/eller genom praktik och arbete. Av de sfi-elever som invandrar- och flyktingenheten har ansvar för ska minst 95 procent läsa sfi. Enda giltiga skäl för avbrott är arbete, långvarig sjukdom eller föräldraledighet.

Andel arbetslösa med utländsk bakgrund ska minska och vara högst i nivå med övrig arbetslöshet i kommunen. De senaste åren har 79–89 procent av dem som deltagit i introduktionen gått vidare till arbete och/eller studier (se bilaga 2).

Nyanlända barn och ungdomar har rätt till en egen introduktion i det svenska samhället. Introduktionen ska beakta de nyanländas kunskaper, erfarenheter och utbildning. Skolan är den myndighet som är ansvarig för att en nyanländ elev introduceras i det svenska samhällslivet och introduktionen av nyanlända barn och ungdomar ska genomföras i deras vardagsmiljö. Insatserna ska beröra tre områden i barns och ungdomars liv. De tre områdena är utbildning, hälsa och fritid.

Skolresultat för barn och ungdomar med utländsk bakgrund ska vara i nivå med svenska barns skolresultat.

Åtaganden

- För alla vuxna utarbetas en individuell introduktionsplan. I introduktionsplanen ingår samtal med arbetsförmedlingen och fortlöpande vägledning under introduktionstiden.

Tidpunkt: Snarast efter mottagandet

Kostnad: Inom befintliga kostnadsramar

Ansvar: Utvecklingsförvaltningen

- Värdering av tidigare betyg genom VHS (verket för högskoleservice)

Tidpunkt: Snarast efter mottagandet

Kostnad: Högskoleverket eller andra myndigheter står för kostnaden

Ansvar: Utvecklingsförvaltningen

- Kartläggning av nyanlända barns och ungdomars kunskaper. Individuell studieplan inkluderas i introduktionsplanen. Ge eleverna förutsättningar att nå studieresultat i nivå med svenska barns och ungdomars resultat.

Tidpunkt: 2008, 2009

Kostnad: Inom befintliga kostnadsramar

Ansvar: Barn- och utbildningsförvaltningen

Arbete

Ingen ska behöva stå utanför arbetsmarknaden, och allas kunskap och kompetens ska tas tillvara. En väl fungerande arbetsmarknad är nödvändig för vår regions och vår kommuns utveckling. Mångfald och olikheter måste ses som en resurs. Det är också viktigt att unga vuxna och ungdomar kommer in på arbetsmarknaden. Arbete är nyckeln till integration.

OECD:s expertrapport visar att det finns en rad begränsningar vad gäller arbetsmarknaden i Stockholmsområdet. Bland annat

- Exkludering eller svag integration av invandrare
- att unga kommer sent ut på arbetsmarknaden
- att invandrare inte kommer in på arbetsmarknaden.

Även högkvalificerade invandrare har svårt att ta sig in i de ekonomiska nätverken – bara 40 procent av gruppen utrikes födda med universitetsexamen från länder utanför EU har kvalificerade arbeten, jämfört med 90 procent av de infödda svenskarna.

Om och när rasism, främlingsfientlighet eller fördomar leder till att människor stängs ute från arbetsmarknaden ska ansvariga reagera snabbt och tydligt. Det är viktigt att synliggöra de strukturer som upprätthåller diskriminerande handlingar. Att ignorera eller nonchalera diskriminerande handlingar är också ett sätt att diskriminera.

Tyresö kommun är en stor arbetsgivare och har därmed en stark opinionsbildande roll. Antalet anställda var vid utgången av 2006 totalt 3 873 personer. Av dessa hade 2 576 tillsvidareanställning. Tyresö kommun som arbetsgivare är ansvarig för att ingen form av diskriminering förekommer vid rekrytering av ny personal.

Åtaganden

- Utbilda 130 chefer i mångfalds- och diskrimineringsfrågor.

Tidpunkt: 2008

Kostnad: Inom befintliga kostnadsramar

Ansvar: Kommunstyrelseförvaltningen, kansli och personalkontoret

- Kvalitetssäkra rekryteringsprocessen.

Tidpunkt: 2009, 2010

Kostnad: Inom befintliga kostnadsramar

Ansvar: Kommunstyrelseförvaltningen, kansli och personalkontoret

- Samverka med och ta emot fler praktikanter från Södertörns högskola.

Tidpunkt: 2008, 2009

Kostnad: Inom befintliga kostnadsramar

Ansvar: Samtliga förvaltningar

- Validering av yrkeskunskaper.

Tidpunkt: Snarast efter mottagande

Kostnad: 90 000

Ansvar: Utvecklingsförvaltningen

- Särskild satsning för yrkeschaufförer i samverkan med Komvux och Arbetscentrum inom ramen för sfi.

Tidpunkt: 2008, 2009

Kostnad: 500 000

Ansvar: Utvecklingsförvaltningen

- Utöka antalet praktikplatser i kommunen genom utökat samarbete med Tyresö Bostäder, förvaltningarna och det lokala näringslivet.

Tidpunkt: 2007, 2008, 2009

Kostnad: Inom befintliga kostnadsramar

Ansvar: Utvecklingsförvaltningen och Tyresö Bostäder

- Tillsammans med andra Södertörnskommuner bidra till att bryta diskrimineringsinslagen på arbetsmarknaden genom att nyttja sin egen arbetsgivarroll.

Tidpunkt: 2008

Kostnad: Inom befintliga kostnadsramar

Ansvar: Kommunstyrelseförvaltningen

- Snabbare nyttja tillgänglig kompetens i tillväxtsyfte genom en gemensam matchningsorganisation på Södertörn

Tidpunkt: 2008

Kostnad: Inom befintliga kostnadsramar

Ansvar: Utvecklingsförvaltningen

Språket och skolan

Förståelse av och kunskap i svenska språket underlättar för invandrare att komma in på arbetsmarknaden. Språket ger makt och möjlighet att aktivt delta i den demokratiska processen. Kommunen ska medverka till att de som bor i kommunen får språkliga förutsättningar att delta i samhällslivet.

Förskolan och skolan är för många barn och föräldrar med utländsk bakgrund en inkörspport till det svenska samhället. I läroplanen står ”Det svenska samhällets internationalisering ställer höga krav på människors förmåga att leva med och förstå de värden som ligger i en kulturell mångfald”. Förskola och skola har ansvar för att levandegöra dessa värden för kommunens barn och ungdomar. I Tyresö samarbetar skolorna för att motverka alla former av främlingsfientliga yttringar.

Barn och ungdomar är morgondagens arbetstagare, arbetsgivare och politiska företrädare. Ett integrerat Tyresö måste börja redan i förskolan. För att flerspråkiga barn ska få samma möjlighet till kunskapsutveckling som barn med svenska som modersmål behöver kompetensen kring flerspråkiga barns språk- och kunskapsutveckling öka i såväl förskola som skola.

Skolan har ett ansvar för att barn och ungdomar med annat modersmål än svenska får samma möjligheter att lyckas med sina studier som svenska barn och ungdomar. Ett sätt att ge barn och ungdomar extra hjälp kan vara att förutom skolans egna resurser även ta tillvara frivilliga krafter, till exempel Röda Korset.

Kulturskolan driver i samarbete med Allmänna arvsfonden och Fabula storytelling ett berättarprojekt på Nyboda skola. Samtliga elever i skolår 7 deltar. Arbetet ska pågå under tre år och under projektets gång kommer fler elever att involveras. Syftet med projektet är att stärka ungdomars självbild, identitet och språkutveckling samt minska motsättningar genom personlig, positiv och respektfull kontakt mellan grupper som ofta upplever sig som åtskilda.

Åtaganden

- Kartlägga vilka språkkunskaper som finns hos kommunens anställda. Språkkunskap är en kompetens utöver befattningens krav som bör lyftas fram. Servicecenter kan ha nytta av denna information till exempel vid studiebesök och dylikt. Anställda som är intresserade av att bidra med sina språkkunskaper anmäler sig till servicecenter. En viktig aspekt är att detta är en frivillig verksamhet. Funktionen får inte användas vid myndighetsutövning.

Tidpunkt: 2008, 2009

Kostnad: Inom befintliga kostnadsramar

Ansvar: Kommunstyrelseförvaltningen

- Implementera en förändrad organisation kring mottagandet av nyanlända barn, svenska som andraspråk (SVA) och studiehandledning.

Tidpunkt: 2007, 2008

Kostnad: Inom befintliga kostnadsramar

Ansvar: Barn- och utbildningsförvaltningen

- Utarbeta tydliga riktlinjer för modersmålsträning i förskolan, modersmålsundervisning och studiehandledning i grundskolan och gymnasieskolan.

Tidpunkt: 2008, 2009

Kostnad: Inom befintliga kostnadsramar

Ansvar: Barn- och utbildningsförvaltningen, utvecklingsförvaltningen

- Arbeta med språkutveckling i förskolan/skolan.

Tidpunkt: 2007, 2008, 2009, 2010

Kostnad: Inom befintliga kostnadsramar

Ansvar: Barn- och utbildningsförvaltningen

- Ge läxhjälp till elever som har ett sådant behov.

Tidpunkt: 2007, 2008, 2009, 2010

Kostnad: Inom befintliga kostnadsramar

Ansvar: Barn- och utbildningsförvaltningen

- Förstärka ”yrkessvenska” inom sfi.

Tidpunkt: 2007, 2008

Kostnad: Inom befintliga kostnadsramar

Ansvar: Utvecklingsförvaltningen

Delaktighet

Integration handlar inte bara om arbete och språkkunskaper. Bostad, barnomsorg och fritidsaktiviteter är andra viktiga faktorer för delaktighet i samhället. Att förstå och kunna ta del av information är nödvändigt för att ha möjlighet att vara delaktig.

Biblioteken och kultur- och föreningslivet har ett stort ansvar för att tillhandahålla tjänster, upplevelser och mötesplatser. Tyresös bibliotek har cirka 310 000 besök per år. Till detta kommer 100 000 virtuella besök. Många av bibliotekens verksamheter vänder sig till medborgare med utländsk bakgrund. Biblioteken tillhandahåller media för invandrargrupper, studiematerial till olika språkkurser av vilka svenskurserna alltid prioriteras. Kurser i svenska köps in kontinuerligt. Bland bibliotekens personal finns de som talar finska, spanska och kinesiska. Biblioteken samverkar med skolan och invandrar- och flyktingenheten.

Skolan har en betydelsefull roll för barnens integration i samhället. Det är viktigt att skolan och invandrar- och flyktingenheten arbetar tillsammans vid mottagande och introduktion av nyanlända barn. I detta arbete måste föräldrarna involveras. Alla föräldrar ska ges förutsättningar att engagera sig i barnens skolgång och andra verksamheter.

Från och med hösten 2006 finns kulturskolans verksamhet vid Nyboda skola. De nya lokalerna ger förutsättningar för möten och gemensamma upplevelser mellan olika kulturer. Under 2007 görs investeringar så att föreningslivet får sina lokaler vid kulturskolan, vilket ytterligare stärker möjligheter till samverkan.

Kommunens fritidsgård genomför sedan två år tillbaka en mångkulturell vecka tillsammans med föräldrar och ungdomar. Varje kväll är det ett tema från en världsdel eller från olika länder. Föräldrar och deras ungdomar bjuder på mat och underhållning från sin kultur. Temakvällarna är mycket välbesökta av boende i närområdet, och fritidsgården blir en plats där vuxna och ungdomar från flera länder möts under trevliga former.

Åtaganden

- Ett integrationspris inrättas. Personer eller föreningar som gjort förtjänstfulla insatser kan tilldelas ett sådant pris av kommunfullmäktige.

Tidpunkt: Utdelas 2009

Kostnad: 30 000

Ansvar: Kommunstyrelseförvaltningen

- Utbilda personalen i mångfalds- och diskrimineringsfrågor.

Tidpunkt: 2009, 2010

Kostnad: Inom befintliga kostnadsramar

Ansvar: Samtliga förvaltningar och Tyresö Bostäder

- Tydliggöra föräldrars rättighet såväl som skyldighet att ta ansvar för sina barns skolgång. Informera om den svenska förskolan och skolan, vad föräldrar förväntas bidra med och om vad föräldrarna kan förvänta sig av förskolan och skolan.

Tidpunkt: Två gånger per år 2007, 2008, 2009, 2010

Kostnad: Inom befintliga kostnadsramar

Ansvar: Barn- och utbildningsförvaltningen och utvecklingsförvaltningen

Boendemiljö och livskvalitet

Ett strategiskt mål för Tyresö kommun är god boendemiljö och livskvalitet. Tyresö ska vara en attraktiv bostadsort för alla. Det innebär bostäder med hög kvalitet och med tillgång till god service i alla kommundelar.

Tyresö har cirka 16 000 bostäder i alla boendeformer. Cirka hälften av invånarna bor i flerfamiljshus. De flesta av kommunens invånare med utländsk bakgrund bor i de centrala delarna av Tyresö.

I kommunen finns två större hyresvärdar, Tyresö bostäder som är ett kommunalt bolag och Akelius fastigheter AB som är ett privat företag. Tyresö bostäder äger 3 125 lägenheter och Akelius cirka 1 300 lägenheter. Invandrar- och flyktingenheten har avtal med båda bolagen om ett visst antal lägenheter. Bolagen och kommunen ska samverka för att tillgodose behovet av lägenheter för bostadssökande som har särskilda skäl.

Bostadsbyggandet ligger de närmaste åren kring 200 lägenheter per år. En nära samverkan mellan det kommunala bostadsbolaget, övriga bostadsföretag och kommunen bidrar till att utveckla Tyresös bostadsområden till bättre platser att leva och bo i. Vid planering av nya bostadsområden ska kommunen sträva efter att komplettera med sådan bebyggelse som det finns minst av, eller som helt saknas i området. Fysiska förändringar som rör byggnader och anläggningar ska främja integration och motverka segregation.

Tyresös ”gröna karaktär” utgör en del av kommunens boendemiljö och ska bevaras och vara tillgänglig för kommunens invånare. Möjligheter till rekreation och tillgång till olika fritidsaktiviteter är viktiga delar av boendemiljön och livskvaliteten och är ett led i integrationen i vårt samhälle. En viktig förutsättning för att detta ska fungera är att det finns lokaler eller andra arenor för olika former av möten. Det kommunala bostadsbolaget har lokaler i flera kommundelar som kan upplåtas för olika mötes- och föreningsaktiviteter. En strävan ska vara att tillgodose behovet av mötesplatser i kommunens alla delar.

Det är också viktigt att understödja möjligheterna för olika former av aktiviteter, exempelvis spontanidrott. Ett bra exempel på detta finns i Granängsringen i form av en multiarena för olika bollsporter. Detta kan i sin tur vara en naturlig inkörsport till att delta i den mer organiserade idrottsverksamheten i olika idrottsföreningar.

Det är viktigt att ungdomar gemensamt värnar om och tar ansvar för sin närmiljö. Ett konkret sätt att förena ansvaret med behovet av mötesplatser är idén att öppna ett ungdomscafé där ungdomarna själva ansvarar för en stor del av verksamheten. Alla dessa aktiviteter är i sin tur delar av en nödvändig integrationsprocess i vårt samhälle.

Åtaganden

- Utveckla modell för att följa utvecklingen av förändringar i boendet i Tyresö.

Tidpunkt: 2009, 2010

Kostnad: 50 000 kronor

Ansvar: Kommunstyrelseförvaltningen och socialförvaltningen

- Skapa mötesplatser i kommunens olika kommundelar.

Tidpunkt: 2007

Kostnad: 500 000 kronor

Ansvar: Kommunstyrelseförvaltningen

- Idrottsföreningar har fortsatt möjlighet att efter samråd med det kommunala bostadsbolaget nyttja multiarenan i Granängsringen.

Tidpunkt: 2007, 2008, 2009, 2010

Kostnad: Inom befintliga ramar

Ansvar: Tyresö Bostäder

- Ge ungdomar sommarjobb hos det kommunala bostadsbolaget.

Tidpunkt: 2007, 2008

Kostnad: Inom befintliga ramar

Ansvar: Tyresö Bostäder

Utvärdering och uppföljning

Integration utgår ifrån ett positivt förhållningssätt. Integrationsarbete handlar till stor del om långsiktig attitydförändring. Resultat kommer inte av sig självt. Resultat kommer från kunskap samt förändring av attityder och beteenden. Såväl åtaganden som resultat kommer att utvärderas och följas upp.

- Varje förvaltning utformar minst två mål för sin förvaltnings integrationsarbete.
- Varje enhet gör minst ett åtagande i sin verksamhetsplanering. Där ska framgå vad enheten kommer att arbeta med under året för att motverka diskriminering eller vilka åtgärder de ska vidta för att underlätta integration.
- Samtliga åtaganden för budgetåret följs upp i respektive enhets årliga verksamhetsbeskrivning eller kvalitetsredovisning. Förvaltningarnas mål utvärderas i samband med uppföljning av strategi- och budgetplanen.

Utvecklingsförvaltningen ansvarar för att sammanställa de åtaganden som förvaltningarna och enheterna redovisar i sina årliga uppföljningar. Utvecklingsförvaltningen ansvarar också för att redovisning av sammanställningen sker till kommunfullmäktige.

Referenser

- Det blågula glashuset – strukturell diskriminering i Sverige (SOU 2005:56)
- Integrationens svarta bok (SOU 2006:79)
- Slutsatser och rekommendationer ur OECD Territorial Reviews Stockholm, Sweden
- Delregionalt utvecklingsprogram för Södertörn
- Ett samhälle för alla – fem kommuner granskar varandra, Svenska kommunförbundet
- Utbildning och kunskaper i svenska, framgångsfaktorer för invandrare
- Informationsmaterial från Integrationsverkets webbplats
- Informationsmaterial från Migrationsverkets webbplats
- Läroplaner för det obligatoriska skolväsendet och de frivilliga skolformerna (Lpo 94, Lpf 94)
- Läroplanen för förskolan, Lpfö 98, reviderad upplaga
- Svenska för invandrare (sfi) – Skolverket
- För arbetet med att främja likabehandling, Skolverkets Allmänna råd och kommentarer
- Översiktsplan för Tyresö kommun
- Bemötande av främlingsfientlighet och rasism, Sveriges kommun och landsting
- DO & Lagen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering
- Dekor eller deltagare, Sveriges kommuner och landsting
- Det finns inga ursäkter för diskriminering, Ett samarbete mellan ombudsmännen DO, HO och HomO
- Möten som utmanar, Svenska kommunförbundet
- Har vi råd att diskriminera? SFS, Sveriges förenade studentkårer
- Du har rätt att aldrig acceptera diskriminering, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering
- Rapporter SCB
- Agenda för mångkultur, delbetänkande från kommittén för samordning av mångkulturåret 2006
- Integrationsplaner från ett antal kommuner via webben

BILAGA 1

Utrikes födda och deras barn födda i Sverige

Födelse-land	Kön	Totalt	Ålder		
			0-19	20-64	65-
Finland	Män	550	3	386	161
	Kvinnor	869	3	607	259
		(1419)			
Finland inkl barn födda i Sverige	Män	998	187	1621	421
	Kvinnor	1241			
		(2239)			
Chile	Män	168	10	144	14
	Kvinnor	180	10	155	15
		(348)			
Chile inkl barn födda i Sverige	Män	242	122	332	29
	Kvinnor	241			
		(483)			
Polen	Män	124	15	95	14
	Kvinnor	178	10	150	18
		(302)			
Polen inkl barn födda i Sverige	Män	169	77	285	32
	Kvinnor	225			
		(394)			
Norden exkl Finland	Män	115	10	59	46
	Kvinnor	140	5	84	51
		(255)			
Norden exkl Finland inkl barn födda i Sverige	Män	164	30	222	97
	Kvinnor	115			
		(279)			
Tyskland	Män	114	5	55	54
	Kvinnor	129	4	40	85
		(243)			
Tyskland inkl barn födda i Sverige	Män	181	16	194	142
	Kvinnor	171			
		(352)			
Thailand	Män	54	20	33	1
	Kvinnor	121	21	96	4
		(175)			
Irak	Män	93	18	74	1
	Kvinnor	76	11	56	9
		(169)			
Irak inkl barn födda i Sverige	Män	135	81	143	10
	Kvinnor	99			
		(234)			
Peru	Män	66	14	51	1
	Kvinnor	76	8	65	3
		(142)			
Estland, Lettland & Litauen	Män	51	1	15	35
	Kvinnor	69	5	31	33
		(120)			
Jugoslavien	Män	58	2	47	9
	Kvinnor	58	3	45	10
		(116)			
Jugoslavien inkl barn födda i Sverige	Män	99	37	136	19
	Kvinnor	93			
		(192)			
Iran	Män	54	1	52	1
	Kvinnor	61	3	53	5
		(115)			
Iran inkl barn födda i Sverige	Män	76	45	107	6
	Kvinnor	82			
		(158)			

Födelse-land	Kön	Totalt	Ålder		
			0-19	20-64	65-
Turkiet	Män	60	4	54	2
	Kvinnor	53	3	47	3
		(113)			
Turkiet inkl barn födda i Sverige	Män	98	160	130	5
	Kvinnor	98			
		(196)			
Storbritannien	Män	79	5	66	8
	Kvinnor	33	3	27	3
		(112)			
Grekland	Män	64	6	43	15
	Kvinnor	27	1	18	8
		(91)			
Ungern	Män	48	2	28	18
	Kvinnor	41	1	29	11
		(89)			
Ungern inkl barn födda i Sverige	Män	72	19	91	29
	Kvinnor	67			
		(139)			
USA	Män	49	11	34	4
	Kvinnor	36	6	21	9
		(85)			
Ryssland	Män	30	18	12	
	Kvinnor	53	7	44	2
		(83)			
Bosnien och Hercegovina	Män	37	3	28	6
	Kvinnor	39	7	30	2
		(76)			
Marocko	Män	39	1	35	3
	Kvinnor	35	3	31	1
		(74)			
Sydkorea	Män	26	9	14	3
	Kvinnor	47	7	36	4
		(73)			
Somalia	Män	25	7	18	
	Kvinnor	21	4	17	
		(46)			
Somalia inkl barn födda i Sverige	Män	40	37	35	
	Kvinnor	32			
		(72)			
Okänt	Män	3		3	
	Kvinnor	3		3	
		(6)			

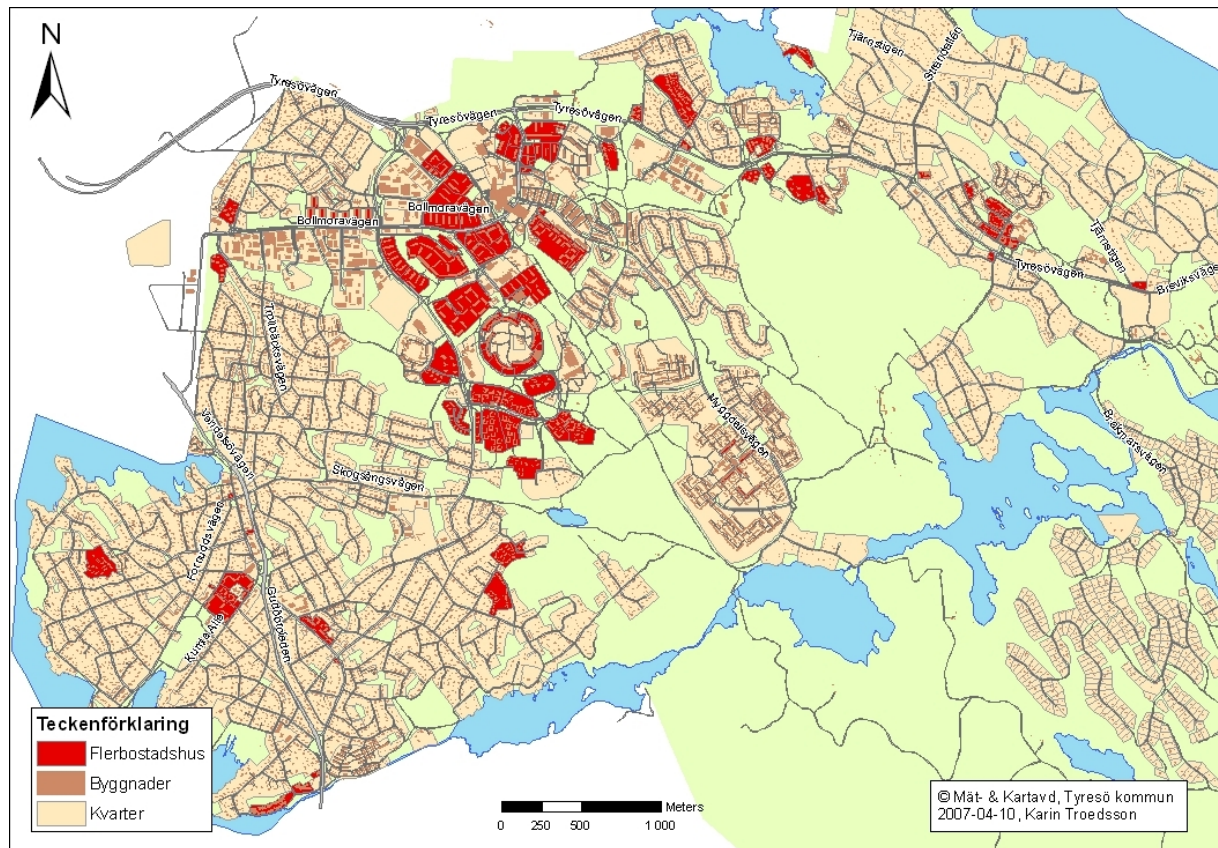
BILAGA 2

Arbetslöshet 2006/2007

Arbetslöshet 2006 - 2007	Avvikelse	Högsta värde 2006, juli	mv 2006	Minsta värde 2006, dec	2007, mars
16-64 år					
Tyresö		4,0%	3,2%	2,9%	2,3%
Stockholms län		4,9%	4,4%	3,9%	3,2%
Riket	jan	6,6%	6,0%	5,5%	4,3%
18-24 år					
Tyresö		4,6%	3,6%	2,7%	2,7%
Stockholms län		5,0%	4,3%	3,4%	2,9%
Riket	jan	9,4%	8,3%	7,1%	5,8%
Utomnordiska medb. 1)					
Tyresö		10,5%	8,3%	7,1%	5,0%
Stockholms län		10,3%	9,5%	8,8%	7,5%
Riket		14,0%	13,1%	12,0%	9,2%

1) Från och med 2007 redovisas arbetslösheten för utrikes födda. Under 2006 gällde redovisningen utomnordiska medborgare.

BILAGA 3

BILAGA 4

Deltagarlista i projektarbetet för en integrationsplan

Birgitta Lundell, tf kanslichef/informationsansvarig	Kommunstyrelseförvaltningen
Lotta Anglén, assistent	Kommunstyrelseförvaltningen/ tekniska kontoret
Veronica Engelmark, personalhandläggare	Kommunstyrelseförvaltningen/ personalkontoret
Ewa Eriksson, avdelningschef	Utvecklingsförvaltningen
Britt-Lis Widberg, sektionschef	Utvecklingsförvaltningen
Dragan Boban, arbetsmarknadssekreterare	Utvecklingsförvaltningen
Agneta Hallbeck, biträdande rektor	Utvecklingsförvaltningen
Rick von Alten, tf verksamhetschef	Utvecklingsförvaltningen
Karl-Erik Säfström, utredare	Utvecklingsförvaltningen
Lars Andersson, bibliotekschef	Utvecklingsförvaltningen
Kerstin Björklund, rektor	Barn- och utbildningsförvaltningen
Linnéa Engström, förskolerektor	Barn- och utbildningsförvaltningen
Inger Lundin, fritidsgårdschef	Barn- och utbildningsförvaltningen
Peter Strandberg, biståndshandläggare	Socialförvaltningen
Björn Andersson, verkställande direktör	Tyresö Bostäder
Projektledare	
Marianne Bergbom, projekt- och utredningschef	Utvecklingsförvaltningen